

Architektura knihoven

KISK FF MUNI

2011 – 2012

3. lekce

INTERIÉR

Ladislav Kurka

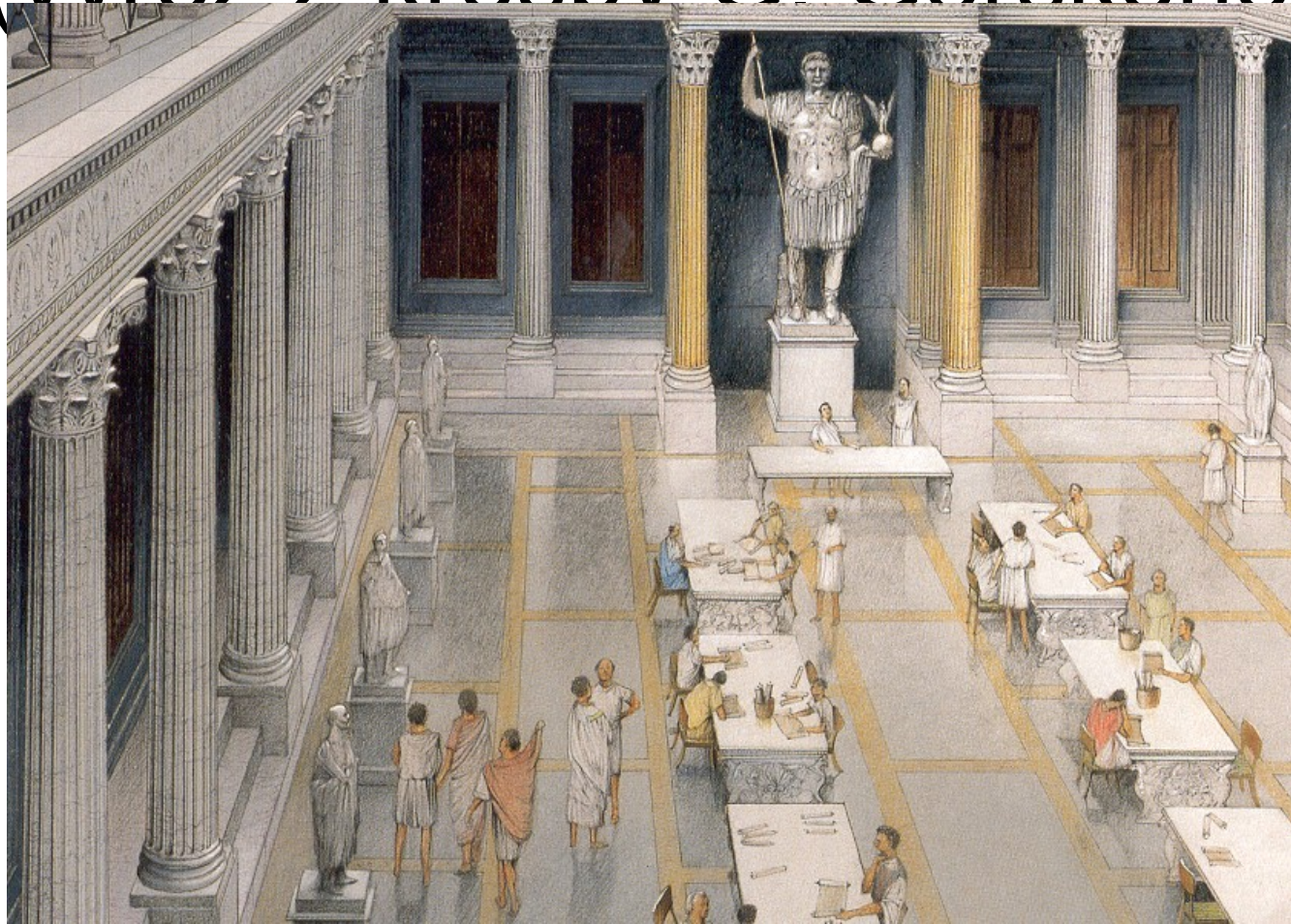
Interiér má svou historii

- Po 1. info explozi:
 - v jediném prostoru policové skříně (regály) a snad i stoly a židle
- Po 2. info explozi:
 - prostor sálu se člení postupně pro čtenáře, zaměstnance a knihy, v prvním období pulty, které jsou postupně nahrazovány regály, stoly a židlemi, později se objevuje výpůjční pult, a dále globy, obrazy a fresky, regály jako umělecké skříně, knihy jednotně vázané nebo alespoň lakované, a také, zejména ve šlechtických knihovnách, naturálie, kuriozity a militaria
 - Před koncem 2. info exploze už je ale vše jinak

Po 3. info explozi:

prostory i mobiliář se dále specializují a v závislosti na tom přichází orientační kód, objevuje se dětský, počítačový a prezentační nábytek, čtenářská pracovní místa mnoha typů, informační body a informační přístroje, kopírky a tiskárny, automaty na půjčování a vracení knih, EZS a EPS, kamerový systém , v případě potřeby plošina nahrazující výtah, a také občerstvení a už i ČK, zeleň, přebalovací pult a umělecké artefakty

Interiér antické knihovny- rekonstrukce, přesněji vize (výřez z kresby G. Gorskeho)

- Konec první informační exploze
a počátky té druhé jsou spjaty

s PULTOVOU KNIHOVNOU

Univerzitní knihovna v Leidenu (rytina z roku 1610)

Po pultové knihovně
přichází éra

RENEZANČNÍCH KNIHOVEN A
BAROKNÍCH SÁLOVÝCH
KNIHOVEN

s dramatickou změnou

Renezance našla stěny

- Pultová knihovna využívá prostor
- Renezanční knihovna tento prostor uvolňuje a začíná využívat stěny, ale nejen pro regály, ale i další artefakty
- Příkladem budiž hradní knihovna na hradě Pernštejn
- V uvolněném prostoru se objevují stoly a židle

Připravuje se změna

- Sál přečpaný knihami až po strop
- Chodby plné knih
- Život – resp. funkce živé knihovny – si žádal změnu

- 1816 Ital Leopold della Santa formuloval princip

TROJSLOŽKOVÉ KNIHOVNY

- V 80. a 90. letech 20. století časté úpravy funkcí a nové funkce vyvolávané zejména rozvojem výpočetní techniky si žádaly novou změnu.

Nastupuje

FLEXIBILNÍ KNIHOVNA

Mobiliář, zejména regálové stěny, nahrazují stavební příčky

Definice interiéru

- Interiér je logicky uspořádaný vnitřní prostor knihovny, vybavený mobiliářem a technologiemi, určený k uspokojování kulturních a informačních potřeb návštěvníků.

Interiér je celé vnitřní prostředí,
které návštěvníka v knihovně
obklopuje a které můžeme
rozložit
na následující faktory

viz
další stranu

FAKTORY INTERIÉRU

- Prostor
- Světlo
- Barvy
- Zvuk
- Mikroklima
- Technologie
- Materiál
- Mobiliář

A který faktor považujete za nejdůležitější a proč?

- Nejde tedy jen o architektonické a estetické faktory, ale i o faktory fyziologické (měřitelné) a psychologické, které si mnohdy uvědomíme až při negativním působení toho kterého faktoru

A pro jistotu ještě jednou

- Interiér se vytváří tak, aby umožňoval uspokojovat kulturní a informační potřeby návštěvníků a aby působil na jejich estetické vnímání. Vše musí vyzařovat z projektu, jehož je knihovník svým stavebním programem předchůdcem, ale také oponentem a nakonec uživatelem až do ...
- A vše musí být na 100% funkční

PROSTOR

- Je vymezen geometrickými veličinami – výškou, šířkou a délkou, které dohromady vytvářejí geometrický celek.
- Nejzákladnější z nich – výška (dop.300cm).
- Některé orientační i normativní ukazatele:

1 čtenářské pracovní místo	2,5m ²
100-130 knihovních jednotek na	1,0m ²
75 a více čtenářských pracovních míst	ve městě nad 40 tis. obyvatel

SVĚTLO

- ROZHODUJÍCÍ prvek pro užívání knihoven, mnohdy ale podceňovaný architekty
- Máme pět smyslů, ale věci kolem nás vnímáme z 87% očima
- Světlo dává věcem okolo nás tvar, barvu a strukturu
- Intenzita osvětlení:

čten. prostory	250lx
spodní police aspoň	200lx
pracoviště:	500lx
bufet, chodby	200lx
WC	100lx

Význam umělého osvětlení a systémy

Spotřeba!

Svítlidla jako estetický prvek

Zbrusu nový prvek - světlovod

Svítidla a světlovody jako architektonický prvek

- Jako příklad poslouží interiér jedné pobočky Městské knihovny v Helsinkách (jak vidno, nemusí to být lustry) a městské knihovny v Augsburgu

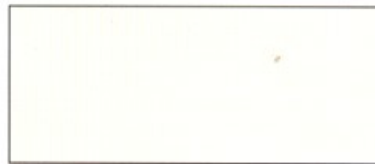
BAREVNÉ ŘEŠENÍ

- To je věda! A každý knihovník je vědec - amatér
- Velmi subjektivní působení na fyziologii a psychologii, na vyvolávání nálad a pocitů. Vždy jde o kombinaci barev
- Teplé: žlutá, zelená, zelenomodrá
- Studené: červená, oranžová, fialová
- Neklid: oranžová
- Klid: tmavomodrá
- Ale nemusí to platit – a také neplatí - vždycky!
- RAL: celosvětová stupnice barev

Ukázka ze vzorníku RAL (řada Classic má 210 a řada Designe 1625 odstínů)

RAL 1001

RAL 1013

RAL 1015

RAL 1020

RAL 3000

RAL 3002

RAL 3003

RAL 3005

RAL 4003

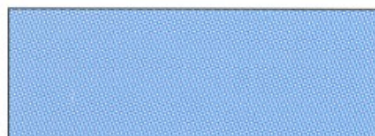
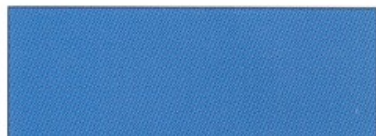
RAL 4006

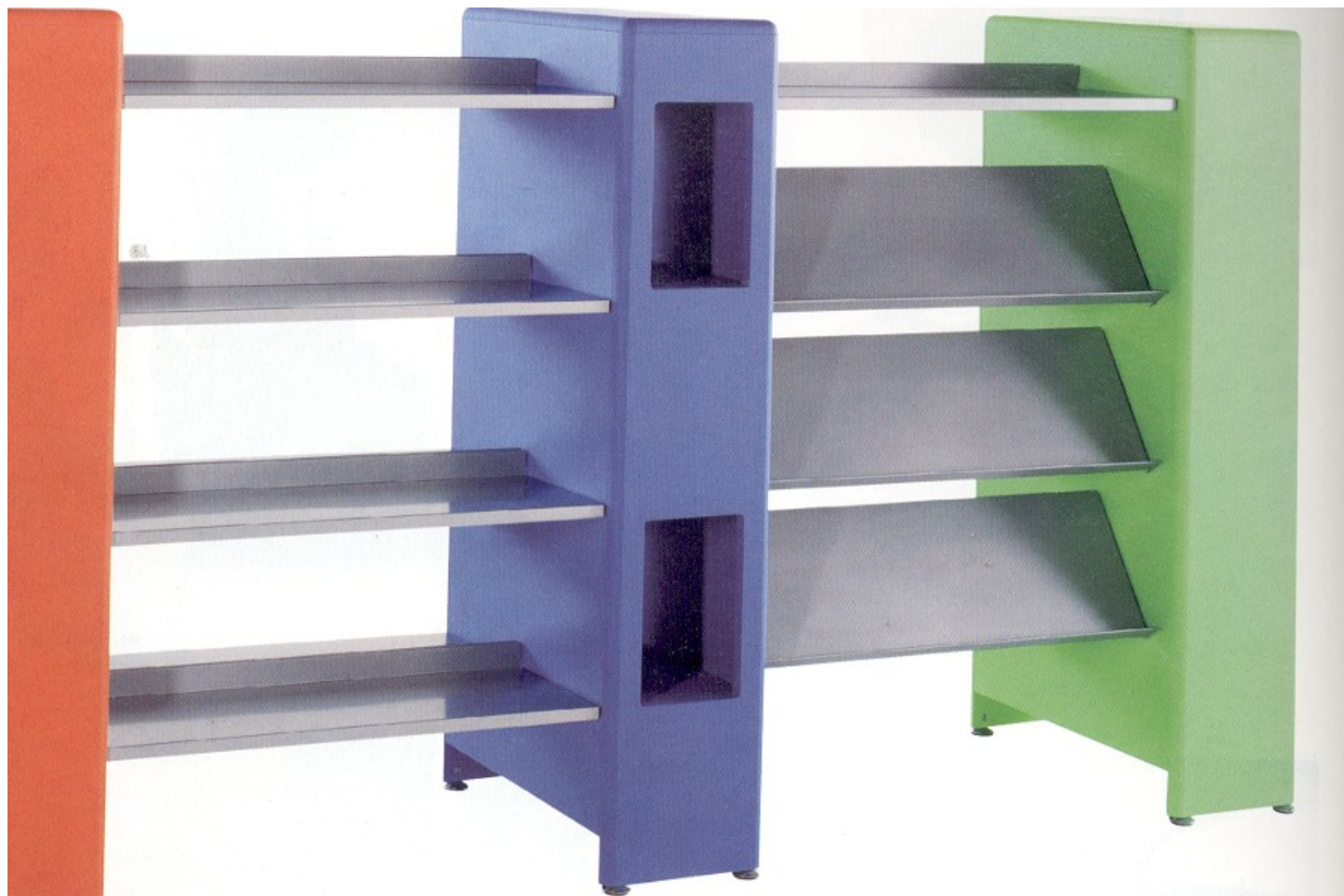
RAL 4008

RAL 5005

I regály mohou hrát barvami
(např. vyráběné firmou Eurobib Švédsko)

„Globální“ využití barev v interiéru

- Nabízí např. královéhradecká SVK:
každé podlaží (zejména podlaha) je vyvedeno v jiném barevném odstínu

ZVUK

- Jde o tyto ukazatele:
 - studijní prostory max. 40 decibelů
 - ostatní prostory max. 45 decibelů
- Důležitou roli hrají:
 - použité materiály (koberec – PVC – dlažba)
 - akustické a izolační prostředky (podhledy a obložení plus minerální vata)
 - použité technologie (výtahy, VZT, osvětlení, rozvaděče) umístěné dál od tiché zóny– zde max. 75 db
 - -

Zbývající faktory interiéru

MIKROKLIMA

- Zahrnuje se sem teplota a vlhkost vzduchu, prašnost a proudění vzduchu

Jde o tyto veličiny:

teplota: vstupní	10-16 stupňů
čtenářské	18-22 stupňů
pracovní	20-22 stupňů
sklady	16-18 stupňů
prašnost	do 0,5mg na 1cm ³
výměna vzduchu	2-3x za 1 hodinu
proudění vzduchu	0,1-0,2m/sec.
vlhkost vzduchu	30-50%

Který z těchto faktorů považujete za nejdůležitější?

TECHNOLOGIE

- Klasické
- Moderní
- největší změna: automatizované systémy
- EZS
- EPS
- Kamerový systém
- Infostojany, plazmové obrazovky, interaktivní tabule
- Ochrana knih
- Telelift
- A co dál? Kdo to ví?

MATERIÁL

- Pestrá škála materiálů, které je možné mezi sebou kombinovat tak, aby se zvýraznily přednosti těch vybraných
- Působí vždy jako celek při možné dominanci některého z nich
- Nejvýrazněji se uplatňuje v mobiliáři a podlahové krytině

Druhy materiálů

Dřevo (a dřevotříska)

- Kov
- Hlína
- Plasty
- Kámen
- Umělý kámen
- Mramor
- Textil (včetně koberců)
- Kůže
- Sklo
- Linoleum (a dnes zejména marmoleum)
- Který z nich považujete za nejdůležitější?

MOBILIÁŘ

- Nejstarší druh: regál
- Na červené listině: lístkovnice
- Sedací nábytek – jde o pohodlí
- Nejnovější druhy: prezentační nábytek a zavazadlové skříňky, komunikační přístroje, přebalovací pult
- Nápaditost jako podmínka zdařilého řešení dětského úseku
- Přírodní (umělá?) zeleň
- Vše musí skloubit DISPOZIČNÍ ŘEŠENÍ – součást studie interiéru
- A studie interiéru by měla být součástí stavebního projektového řešení, tedy projektu pro SP!

Nové trendy mobiliáře

- Jste na tahu!

Takže jaké jsou nové trendy?

Pohyblivost

- Nastavitelnost
- Trvanlivost
- **A co stále platí:**
- Čtenář, kniha, regál a počítač , ale také pestrá činnost – to jsou základy veřejné knihovny

Zahřívací kolo:

Mobiliář městské knihovny Chemnitz

Jugend & Musik
Musik
Technik & Information
Natur & Gesundheit
Bauen & Wohnen
Wirtschaft & Recht
Geschichte & Politik
Chemie & Region
Wissen
Wissenschaft & Technik

INFORMATION

2. Etage
INFORMATION

Neuheiten

Druhy mobiliáře

- Regálový nábytek
- Stolový a pultový nábytek
- Sedací nábytek
- Skříňový nábytek
- Prezentační nábytek
- Informační nábytek
- Technologie
- Umělecké artefakty
- Zeleň

Regál – tradiční rozměry

	Regál				Police		
	výška	hloubka	šířka	počet	výška	min. od podlahy	
•							
•							
•	Pro děti						
•	150	28 nebo 60	90	4 nebo 8	34	5	
•	Pro dospělé						
•	200	28 nebo 60	90	6 nebo 12	29	15	
•	Osová vzdálenost mezi regály						
•	ve VV		optimální	200 cm			
•	ve skladu		minimální	130 cm (na šířku vozíku)			

Regály s osvětlením – Institut für Bibliothek designe

Regálová sestava v podání firmy BTJ také ze Švédska

and 52-55 we
erSystem line
ng spaces and
ese inviting
d the unique
oped high
of France, a
le Laveline.

e
llot

for
ited

© Kiosk with Roof

To byla kráva jako regál

- V městské knihovně v Oldesloe ve spolkové zemi Schleswig - Holstein
- Strakamakaté krávy jsou typické pro tento kraj

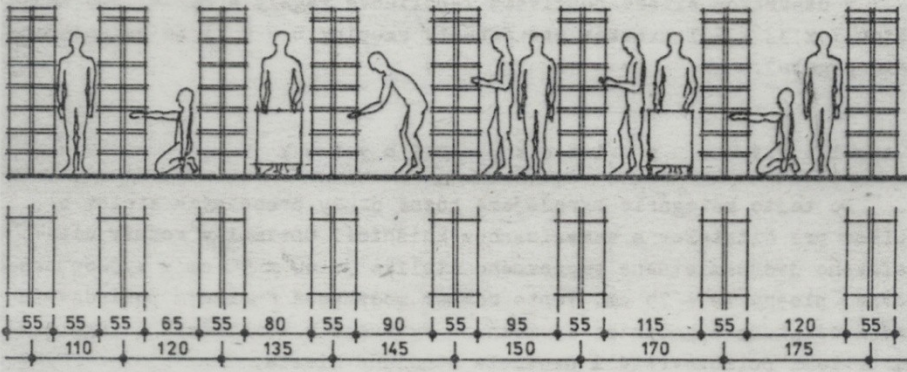
Rozestavit regály?

To umí každý (?)

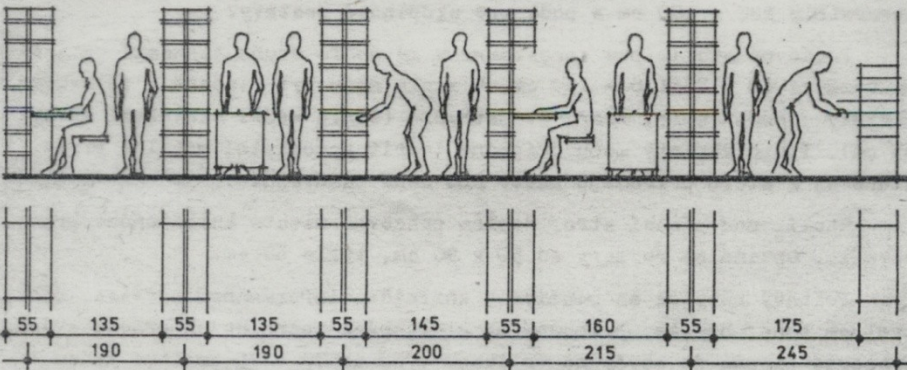
Ale raději si prohlédněte schéma, jak je rozestavit optimálně

DOSPELÍ		MLÁDEŽ		DETI	
MAX. DOSAH	----- 220				
MAX. VÝŠKA POLICE	----- 186	NAJVYŠŠIA POLICA	----- 170	NAJVYŠŠIA POLICA	----- 120
	----- 160		----- 129		----- 93
ČELNÁ POLOHA	----- 134		----- 103		----- 67
	----- 108		----- 77	(DOSAH PŘI ZOHNUTÍ)	----- 67
	----- 82	DOSAH PŘI ZOHNUTÍ)	----- 51	(DOSAH PŘI ZOHNUTÍ)	----- 41
(DOSAH PŘI ZOHNUTÍ)	----- 56	NAJNIŽŠIA POLICA	----- 25	NAJNIŽŠIA POLICA	----- 15
NAJNIŽŠIA POLICA	----- 30	DOSAH V PODREPE)	----- 25	(DOSAH V PODREPE)	----- 15
(DOSAH V PODREPE)	----- 30				

OBR. 21 OPTIMÁLNE VZDIALENOSTI POLÍC PRE FORMÁTY SKUPINY "C" (MEDZERA 24 cm)

OBR. 22 MINIMÁLNE ODSUPY REGÁLOV V RÔZNYCH VARIANTÁCH

OBR. 23 DTTO AKO OBR. 22 PODĽA G. THOMPSON: PLANING AND DESIGN OF LIBRARY BUILDINGS.

A teď anketa:

- Zhodnoťte rozestavění regálů pro NTK ve 4. NP – sektor B, jak je původně navrhli projektanti

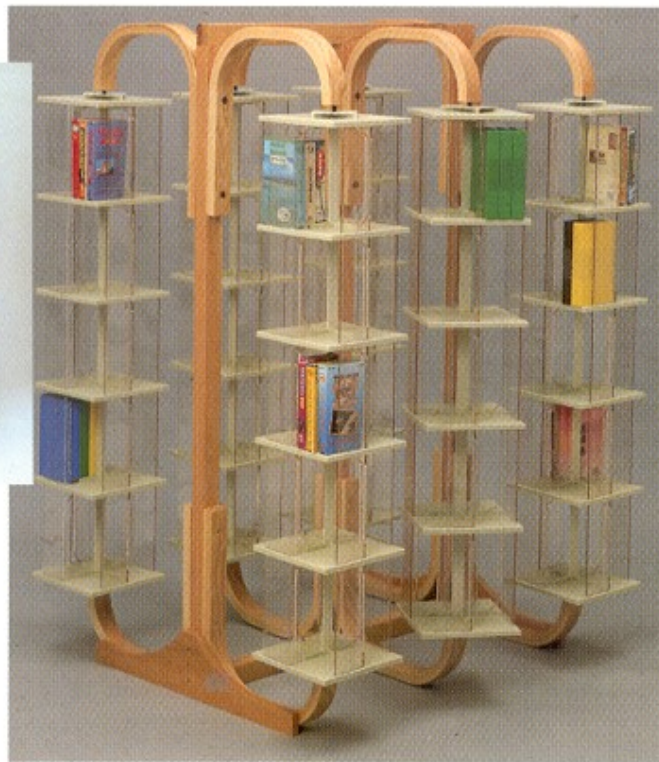
Je to ještě regál nebo už prezentační nábytek?

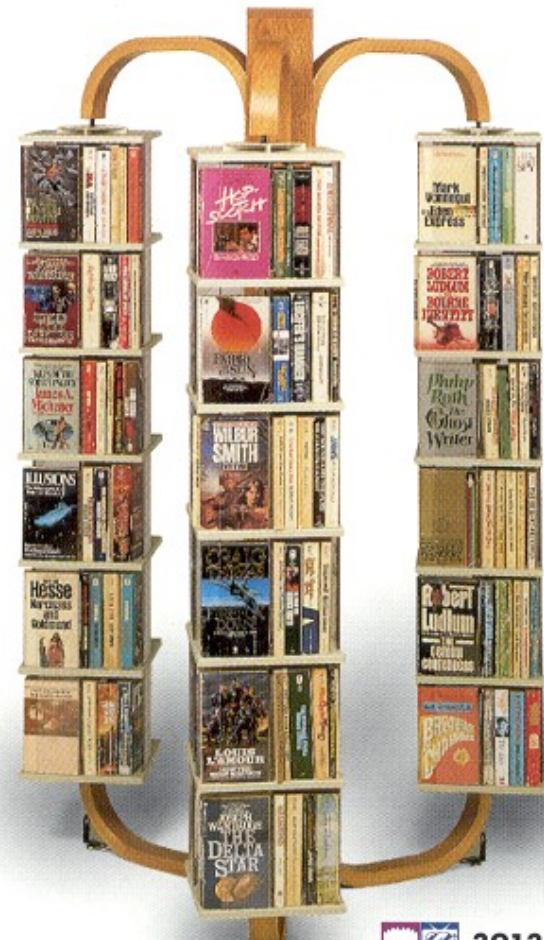
 3922 Four Tower Vista

Vista Islands – Smoothly Styled

Contemporary Curves for Your Collections

 3931 Six Tower Vista

 3932 Three Tower Vista

Je to prezentační nábytek

- Nezbytná součást každé knihovny na západ od nás
- Z prospektu německé firmy Einkaufszentrale GmbH v Reutlingenu
V tomto případě nejde ani tak o nábytek, jako o jeho NÁPLŇ

Příklad pohodlného (až až) sedacího nábytku (KK KV)

Pulty a stoly

- Jediná jistota (a ani ta ne): výška 72 cm pro sedícího knihovníka
- Jakému pultu dáváte přednost: pro sedícího nebo stojícího knihovníka?

Příklad výpůjčního pultu (tento je z dílny Institut für Bibliotheksdesignne)

Příklady čtenářských pracovních míst
(Čtenářské místo je místo vyhrazené pro uživatele)
A jak se Vám líbí?

Čtenářské pracovní místo s PC

„Hnízdo“ počítačových pracovních míst

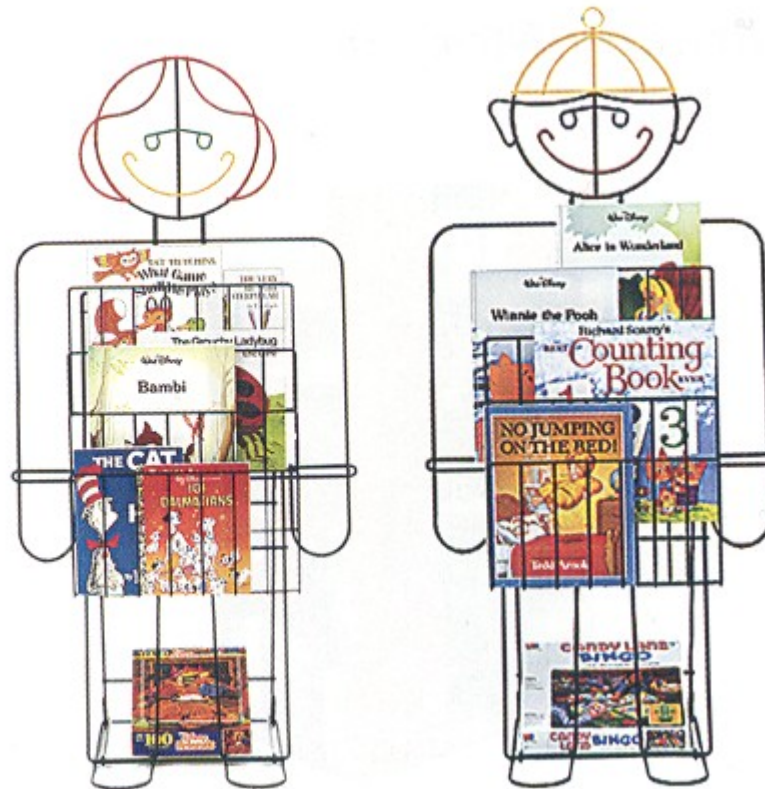
Čtenářské pracovní místo : OPAC pro stojícího uživatele

Knihovna jako prostor
všech (skoro) možností
s využitím
jakkoli nápaditého mobiliáře
./.

Hugo a Lisa

Neobvyklé poličky na knihy z nabídky firmy Eichmüller

Sport do knihovny (nabízí Institut für bibliothek design)

Všechny uvedené faktory –

prostor, světlo, barvy, mikroklima, zvuk, technologie

materiál a mobiliář –

v případě harmonického souladu -

vytvářejí kvalitní prostředí, které působí

na všechny smyslové orgány návštěvníka, a to

takto:

zrak 87%

sluch 7%

čich 3,5%

hmat 1,5%

chuť 1%

Takže nyní na sebe nechte působit
všechny smyslové orgány a
hodnotte následující záběry
interiérů

Pohádkový Černý dýmant

Nahlíželi jste nejdříve do knihovny
v Abu Zabí
a poté do vstupní haly knihovny AV
ČR v Praze

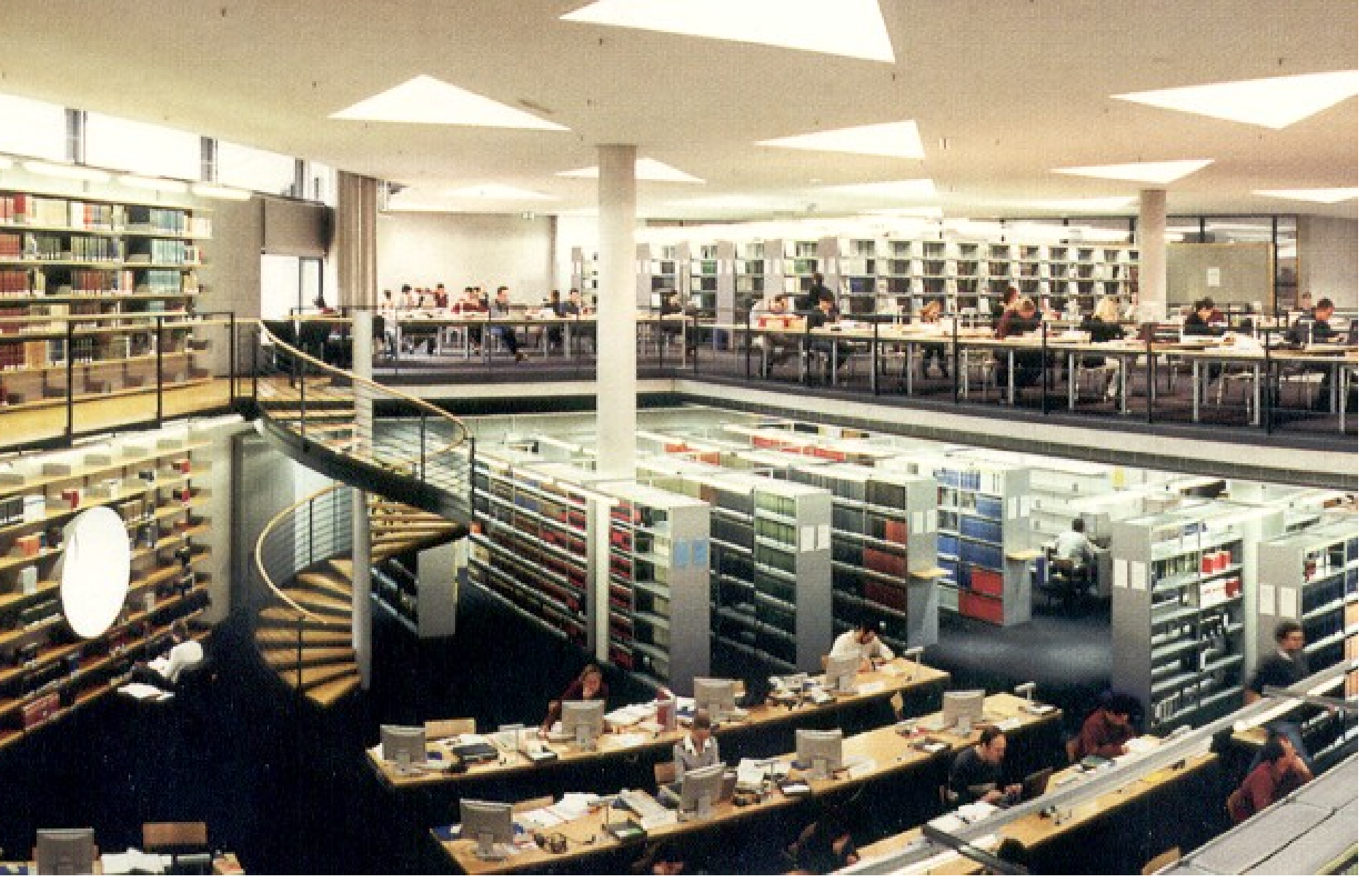
Právě jste navštívili krajskou knihovnu Karlovy Vary

- Výklad Vám podávala paní ředitelka Dr. Žáková
- A nyní nahlédněte bez výkladu do Knihovny univerzitního kampusu v Brně - Bohunicích

Interiér veřejné knihovny v Koldingu (Dánsko)

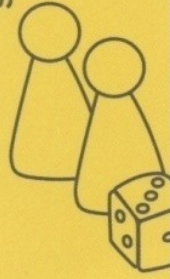
Dívali jste se do interiéru
Německé knihovny
ve Frankfurtu nad Mohanem

Kopule!

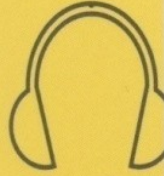
V knihovně Akademie informačních technologií
ve Stamfordu, USA

Spiele

CD/DVD

Vorlesen/Erzählen

PC-Spiele

Internet/Recherche

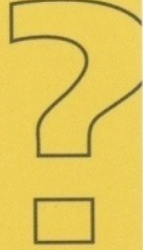
Märchen/Sagen

Kommunizieren/Treffen

Informieren/Orientieren

Sprachen

Ruhezone

Nachrichten

Länder/Reisen

Natur

Lernen/Entdecken

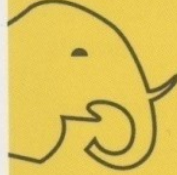
Naturwissenschaften

Comic/Manga/Fantasy

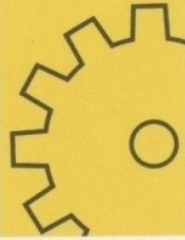
Tiere

Sport

Technik

Mensch

Dispoziční řešení

- Nebo spíše jen některé klíčové otázky nebo souvislosti, ve kterých se chybuje, nebo jejichž koncepce může být kontroverzní.

A v hledáčku jsou zejména:

vstupní prostory a kontrolní bod

čtenářské prostory (s maximem computerizovaných míst)

nápadité dětské oddělení

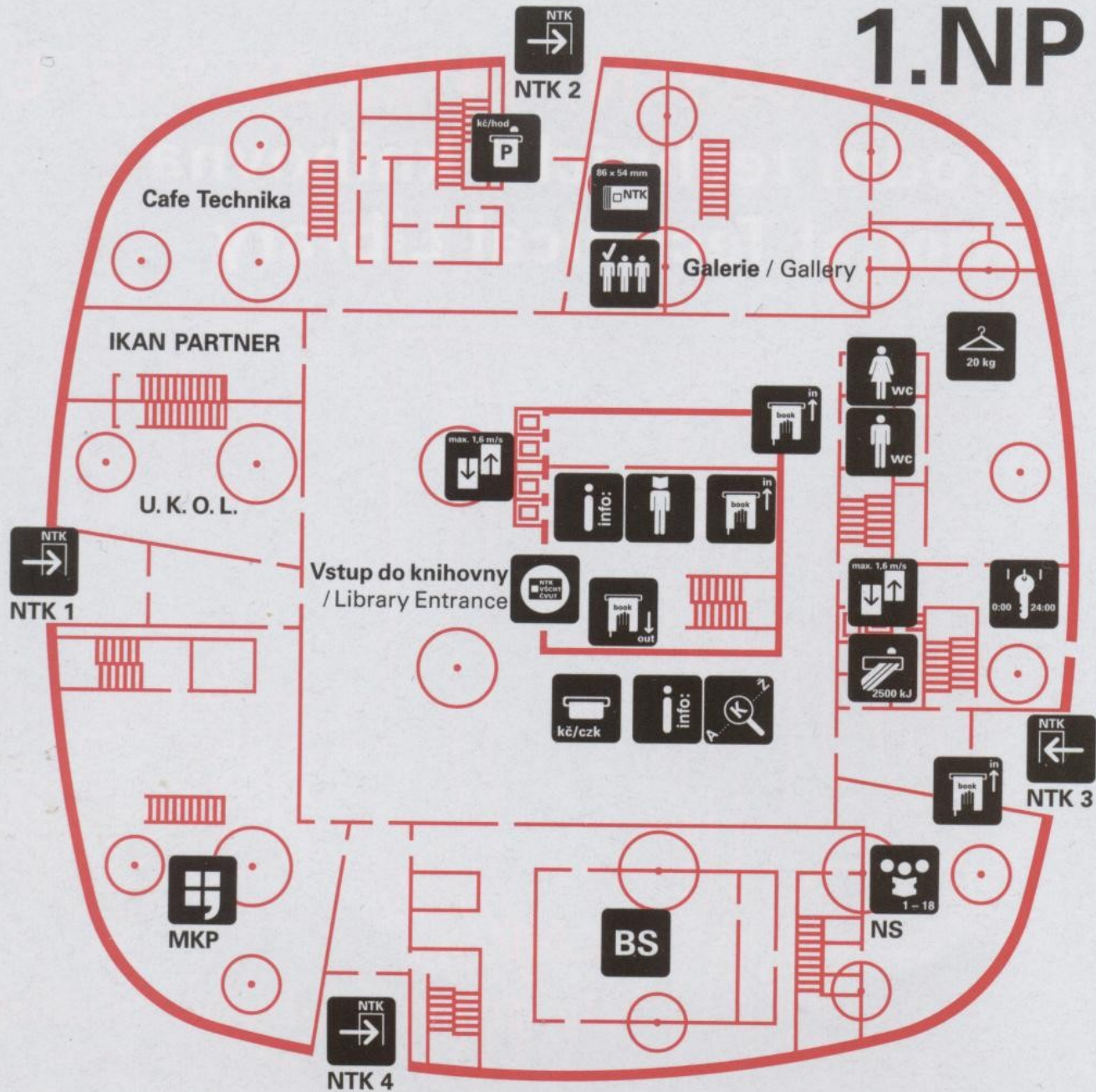
prostor pro setkávání

skladiště, resp. jeho lokalizace a návaznost na výtahy

parkoviště a koliště

Nyní uvidíte dispoziční řešení 1.NP v NTK Praha

1.NP

Vstup kontra kontrolní bod

- Prvá tendence: co nejvíce k tomu vhodných prostor umístit před kontrolní bod (např. pobočky MKP, NTK)
- Druhá tendence: maximum prostor lokalizovat za kontrolní bod (např. SVK Hradec Králové)
- Třetí tendence: zcela nevhodně umístěný kontrolní bod (např. MěK Tachov)

Příklad kontrolního bodu v MěK Ciudad Real (Španělsko)

Koliště – zapomněli v Drážďanech na
cyklisty nebo ne?

Aneb: knihovna začíná už před vstupem

Artefakt pro děti v dětském odd. v Liberci Je to nápadité?

Interiér zítřka ?

Service für Bibliotheken

r

report | Informationen und Angebote

2009/3

Preisgekrönte Ideen für Bibliotheken von morgen – die Siegerentwürfe des ekz-Ideenwettbewerbs

Hitzverträglich und brand-aktuell – Standing Order Spiegel-Bestseller „Top 10“

Innovationen live erleben – die ekz auf dem 98. Deutschen Bibliothekartag in Erfurt

Unverwechselbar in Holz und Metall – die neuen Regalsysteme R.7 und R.10

ZÁVĚR

Interiér – jak bylo vidno – je celé vnitřní prostředí, které návštěvníka (a též zaměstnance) obklopuje. Je vytvářen s cílem maximálně jim umožňovat uspokojování kulturních a informačních potřeb a působit na jejich estetické vnímání. A nezapomínat i na relaxaci návštěvníků

Úplně na závěr:
působ a přívětivost knihovny netkví
ani tak v exteriéru
(makroarchitektuře) jako v jejím
(nápaditém) interiéru
(mikroarchitektuře),
který umožňuje poskytovat
PŘÍVĚTIVÉ SLUŽBY

Stavění v kostce

- Podíl knihovníka:
 - zpracování vize (alias filozofie knihovny)
 - zpracování stavebního programu
- Podíl projektanta:
 - zpracování projektové dokumentace
- Podíl dodavatele stavby a interiéru:
 - stavba a dodávka interiéru
- A malá domů: podíl knihovníka:
 - nastěhování
 - zkušební provoz
 - zahájení činnosti